

Úsilovné přesuny tankových vojsk

V letním období t. r. byly uskutečněny náročné prověrky tankových vojsk v jejich zvládnutí úsilovného přesunu na velké vzdálenosti s následujícím zasedáním do útoku ze stanovené čáry.

Některé prověřované jednotky však stanovený úkol nesplnily. Ve stanovené době ujela plný počet kilometrů jen část tanků. Protože jde o závažný negativní jev ve vycvičenosti některých jednotek a v připravenosti některých štábů řídit a zabezpečovat úsilovné přesuny, zobecním některé poznatky a zkušenosti z těchto prověrek.

Příčinou nesplnění úkolu všemi tanky byla v první řadě jejich vysoká poruchovost, u některých jednotek až 40 %. Jedna porucha připadla v průměru na 450—480 km. Pokud bylo možné zjistit, došlo během přezkoušení v poměru k počtu vyvedených tanků u značné části tanků k vynuceným zastávkám.

Vzniklé poruchy můžeme rozdělit v podstatě do 4 skupin:

1. skupinu tvoří poruchy provozní, zbytečné, kterým bylo možno plně zabránit. Jde zejména o přehřátí motorů, naražení tanků, zavzdušnění palivové soustavy, sjetí kolejového pásu, rozpojení ovládacího ústrojí spojky, ztrátu tlumiče pérování, špatně seřazené PSÚ, prasklé pryžové manžety olejového a vodního systému. Tato skupina tvořila 50 % poruch.

2. skupinu tvoří poruchy výrobního a konstrukčního rázu častěji se vyskytující. Jde o tanky z počáteční výroby daných typů a o poruchy vzniklé zejména uvolňováním matic výfukového potrubí. Tuto poruchu musí důsledněji řešit MNO-TAS celoarmádně.

3. skupinu tvoří poruchy výrobní a konstrukční, vyskytující se ojediněle, nebo o kterých se neví, např. závady v náhonu ventilátoru, způsobené únav-

ným namáháním hřídele a zadřením lamel spojky, závady synchronizace 2. a 3. převodového stupně, závady ložiska spojovacího převodu.

O podobných závadách výrobního rázu není dostatečný přehled, útvary je nereklamují. Není vytvořen potřebný systém jejich sledování a rozboru. Proto nemohou být včas přijímána opatření ve výrobě a ani zpětně již u vyrobených tanků není možné včas uskutečnit účinná opatření.

4. skupinu tvoří ojedinělé, zcela náhodné poruchy, kterým lze těžko zabránit (např. vady materiálové apod.)

Největší pozornost je nutné věnovat v tomto rozboru poruchám 1. skupiny. Bylo jich nejvíce a bylo jim možno zabránit, včas jim předejít a nebo je rychle odstranit.

Rozbor příčin poruch 1. skupiny a nesplnění úkolu některými jednotkami při komplexním hodnocení ukazuje, že vedle nedostatků v technickém stavu tanků a jejich řádné údržbě, jsou příčiny také ve vycvičenosti řidičů, v organizaci a řízení usilovného přesunu štábem útvaru.

Řidiči prokázali dobrou individuální vycvičenost v řízení tanků i za složitých podmínek. Prokázali rovněž vysokou morálně politickou vyspělost vysokou obětavostí při plnění úkolu jak v řízení tanků, tak i při odstraňování závad. V průměru snahy splnit úkol dopustili se však některých opomenutí při dodržování provozního režimu tanků, což vedlo k případům přehřátí motorů, zavzdušnění palivového systému, naražení na jiný tank, deformaci ráků pojezdových kol apod. Řidiče mají vést především velitelé tanků a velitelé jednotek k důslednému dodržování provozních zásad za všech podmínek. Jiné jednání je krátkozraké, nezděravě riskující, které se také nevyplácí samé osádce tanku. Větší pozornost nutno věnovat výstroji řidičů. Pokud neměli ochranné brýle, trpěli záněty očí od prachu. Bez rukavic měli zase poraněné ruce apod. Vážnou otázkou je stravování a zásobování nápoji během usilovného přesunu. Na jednání osádek i řidičů má však vliv skutečnost, že v rotách nejsou zástupci velitelů rot pro technické věci, i situace v obsazení funkcí velitelů čet vojáky z povolání.

Prověrka ukázala vážné mezery v připravenosti některých štábů tankových útvarů v řízení a zabezpečování usilovných přesunů, jako např.

- nebyly plánovány řády stanovené zastávky, během nichž se uskutečňují kontrolní prohlídky techniky a odstraňují závady, které by mohly v dalším vést k vynuceným zastávkám. Tak bylo možno zabránit případům rozpojení táhel, zavzdušnění, sjetí kolejového pásu, seřadit PSÚ apod;

- přesun uskutečňovaný několika okruhy ve VVP nebyl pevně řízen. Osádkám nebyl rovněž znám úkol a cíl — ujet určitý počet okruhů a tím i stanovený počet km. Při vynucených zastávkách pak osádky liknavě odstraňovaly závady, nepokračovaly v jízdě a připojovaly se až v dalších okruzích. Proto také najely jednotlivé tanky rozdílný počet km, i když byly urychleně opraveny.

- těžký terén okruhů, které byly částí usilovného přesunu, byl nesjízdný pro kolové dílenské prostředky. Sledování přesunu z vrtulníku bez spojení se sítí technické pomoci bylo jen informativní a nemělo praktický význam;

- vynucené zastávky z technické příčiny byly posuzovány benevolentně, byly spíše omlouvány, než aby byl vyvíjen tlak a pomoc v urychlené opravě nepojízdných tanků. Největší odpovědnost za to mají technické orgány.

Malé zkušenosti i přístup příslušných štábů pluků v řízení usilovných přesunů má své příčiny v tom, že takové přesuny se málo cvičí. Omezené možnosti přesunů vojsk po komunikacích vedou k tomu, že usilovné přesuny se cvičí většinou velitelsko-štábně, tankové jednotky se převážejí po železnicích k hranicím VVP a zde pak se rozvíjejí do bojových sestav a útočí poměrně na malé hloubky. Tento stav dokumentuje i plán provozu v roce 1971, který byl splněn pouze na 68 %. Nejhorší je to s plněním plánu provozu u uložených tanků. I když většina z nich poměrně často vyjíždí, proběhne km na jeden výjezd je nízký a proto se jejich technický stav jízdou dostatečně neproověří. Stacionární kontroly nemohou pak postihnout skutečný stav. A důsledek — jejich vysoká poruchovost a menší praxe řidičů.

U některých útvarů se benevolentně přihlíží ke skutečnosti, že pro úplné drobnosti nejsou tanky schopny vyjíždět v případě poplachu. Spoléhá se na to, že dolní hranice přípustného koeficientu technické pohotovosti je dodržena. Tak nevyjely tanky např. pro tyto závady: tečení chladiče, v tancích nebyly vzduchové lahve, nedokončená oprava elektr. otáčení věže.

Z prověrky a jejich poznatků je nutné vyvodit tyto závěry ke zlepšení situace:

Především zpřísnit kritéria pro hodnocení každé vynucené zastávky tanků, hodnotit je jako vážnou mimořádnou událost, přísně je orgány útvarů vyšetřovat a viníky brát k odpovědnosti.

Poruchovost tanků by měla být důsledně analyzována (co je zaviněno údržbou, výcvikem, kvalitou výroby, oprav apod.). Zatajování poruch je vážné provinění proti požadavkům bojové pohotovosti. Při sledování a vyhodnocování poruch není možné se spokojovat s hodnocením jen tzv. zaviněných poruch, jak to mnozí techničtí orgánové dělají, ale důsledně se zabývat všemi poruchami, i těmi, jež mají své příčiny ve výrobních a konstrukčních nedostatcích. Jen tak bude možné lépe sjednávat nápravu i v nové výrobě a předcházet včas podobným závadám i u již dodaných tanků do výzbroje ČSLA.

Zvýšení odpovědnosti za řádné ošetřování tanku vyžaduje dále zpřísnit kritéria k hodnocení stavu techniky vůbec, zejména tanků. Především bude nutné podstatně snížit přípustné procento dovolených závad na cvičicích a zpřísnit také hodnocení stavu tanků při stacionárních kontrolách. Do první skupiny závad bychom měli zařadit všechny nedostatky, jež by mohly vést k vynucené zastávce. Kde není pevný systém základního a technického ošetřování, měla by se snížit výsledná známka stacionární kontroly stavu techniky o jeden stupeň. V takových případech je oprávněný předpoklad, že výsledek stacionární kontroly není podložen systematickou péčí o techniku, ale různými akcemi před prověrkou.

Do rozsahu základního ošetřování a kontrolních prohlídek techniky bude účelné zahrnout důslednou kontrolu všech spojů táhel ovládacího mechanismu PSÚ, hlavní spojky, akcelérátoru a převodové skříně, kontrolu pryžových spojů, odvětrávacího zařízení a stavu PHM v jednotlivých nádržích v závislosti na ujetých km. Orgány PHM by měly během přesunů doplňovat PHM, aby před vyražením na zteč byly tanky doplněny. Zkušenosti potvrzují, že je nezbytné zavést přísnější pořádek do udržování pásů a věnců hnacích kol tanků a OT. Této technicky náročné části tanků není všude věnována kvalifikovaná péče. Techničtí orgánové jako odborníci musí důsledněji střežit a prosazovat dodržování základních technologických a provozních norem, zvláště těch, jejichž narušení může vést k vynuceným zastávkám a ohrožení bezpečnosti provozu.

Nejlepší učitel je praxe a vlastní zkušenost. Proto bude účelné nadále procvičovat úsilovné přesuny tankových jednotek a útvarů. Máme k tomu vše potřebné. Musíme však zabezpečit plnění plánu provozu tanků na 100 %. Plnění plánu provozu i poruchovost tanků spojenou s vynucenými zastávkami by měly být i pravidelně sledovány a vyhodnocovány na všech stupních. Vždyť nečerpát přidělené kilometry jde na úkor bojové přípravy. Na taktických cvičeních musíme náročněji procvičovat a hodnotit úroveň technického zabezpečení. Ukázalo se jako nezbytné věnovat pozornost konkrétní organizaci přípravy lidí na plnění úkolů i z hlediska provozu a oprav. K tomu je u technických orgánů nezbytné odpoutat se při cvičeních od přemíry štábní práce.

Proverky a taktická cvičení s tanky jsou velmi nákladným a vážným opatřením. Domnívám se, že by bylo velmi žádoucí zabezpečovat je větším počtem rozhodčích a kontrolních technických orgánů. To umožní, aby mohl být uskutečněn odpovědný rozbor všech vzniklých poruch a vynucených zastávek i ohodnocena práce řidičů, velitelských i technických orgánů.

Znovu se potvrdil význam funkcí zástupců velitelů tankových rot pro technické věci. Také funkce řidičů tanků by bylo správnější plánovat jako funkce řidičů—mechaniků a tím zvýraznit jejich přípravu i jako údržbářů a opravářů tanků. Vážnou otázkou je péče týlových pracovníků o osádky a zejména řidiče tanků při usilovných přesunech po strážce proviantní i výstrojní.

Proverky připravenosti tankových vojsk k usilovným přesunům s následujícím přechodem do útoku, při kterých se prověřuje připravenost štábů, technických orgánů, řidičů a osádek tanků a stav tanků, se ukázaly správné a opodstatněné. Plně vítáme i náročnost velení ČSLA při hodnocení současného stavu.

Splnit náročné požadavky není lehké. Vždyť provozní možnosti tanku, jako konstrukce, pracovní režim jeho mechanismů, vyžadují přísně dodržovat stanovené zásady. Jejich narušení vede k poruchám a vynuceným zastávkám. Povinností velitelských orgánů, štábů, technických a týlových orgánů je zdokonalovat organizaci a uskutečňování usilovných přesunů a všestranně je zabezpečovat. Osádky tanků — zejména velitelé a řidiči, musí být všestranně k takovému úkolu připraveni. Rovněž technika musí být neustále v plně bojeschopném a provozu spolehlivém stavu. Jenom za těchto podmínek plníme všichni důsledně své povinnosti k obranyschopnosti socialistické vlasti, jak nás k tomu zavazuje XIV. sjezd KSČ a jak to důsledně prosazuje velení ČSLA.